

VIŠJA STROKOVNA ŠOLA ACADEMIA,
MARIBOR

DIPLOMSKO DELO

UPORABA IZVRŠNICE V PRAKSI

Kandidatka: Simona Bojanovič

Študentka izrednega študija

Številka indeksa: 11190122907

Program: Računovodja

Mentorica: dr. Vlasta Črčinovič Krofič

Maribor, december 2012

IZJAVA O AVTORSTVU DIPLOMSKE NALOGE

Študentka Simona Bojanovič izjavljam, da sem (v skladu z Zakonom o avtorskih in sorodnih pravicah – Uradni list št. 16/2007) avtor tega diplomskega dela, ki sem ga napisala pod mentorstvom dr.Vlaste Črčinovič Krofíč.

S svojim podpisom zagotavljam, da:

- je predložena diplomska naloga izključno rezultat mojega dela,
- sem poskrbela, da so dela in mnenja drugih avtorjev, ki jih uporabljam v predloženi nalogi, navedena oz. citirana skladno s pravili Višje strokovne šole Academia,
- se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del oz. misli, kot moje lastne – kaznivo po Zakonu o avtorskih in sorodnih pravicah; UL št. 16/2007; (v nadaljevanju ZASP), prekršek pa podleže tudi ukrepom Višje strokovne šole Academia skladno z njenimi pravili,
- skladno z 32. členom ZASP dovoljujem Višji strokovni šoli Academia objavo diplomske naloge na spletnem portalu šole.

Maribor, december 2012

Podpis študentke

ZAHVALA

Najprej bi se želela zahvaliti dr. Vlasti Črčinovič Krofič za sprejeto mentorstvo, za razumevanje, za strokovne nasvete in nesebično pomoč pri pisanju diplomske naloge. Hvala celotnemu kolektivu Višje strokovne šole Academia in mag. Mirjani Ivanuša Bezjak za vso pozitivno energijo in neutrudno spodbujanje.

Zahvaljujem se Nejcu Turnšku za strokovno lektoriranje diplomske naloge.

Ne nazadnje iskrena hvala moji družini, ki so mi s svojo podporo, potrpežljivostjo in razumevanjem tudi tokrat stali ob strani, me spodbujali in se z menoj veselili uspehov.

Hvala vam, kajti brez vas mi ne bi uspelo!

POVZETEK

Izhodišče za diplomska nalogo je problem neplačevanja obveznosti ob njihovi zapadlosti. Neplačane ali nepravočasno plačane terjatve močno vplivajo na finančno moč podjetja. Obvladovanje terjatev mora biti zato v vsakem podjetju ena izmed prednostnih nalog.

V prvem delu diplomske naloge smo predstavili teoretična izhodišča instrumentov za zavarovanje terjatev. Najprej smo obravnavali že uveljavljene instrumente za zavarovanje terjatev: menico, zastavo nepremičnin, premičnin ali pravic, zavarovanje pri zavarovalnici, faktoring, cesijo, asignacijo in bančno garancijo. Od 28.10.2012 je na podlagi Zakona o preprečevanju zamud pri plačilih (ZpreZP-1) v uporabi izvršnica. To je nov instrument, s katerem je zakonodajalec želel odpraviti plačilno nedisciplino.

V drugem delu diplomske naloge smo analizirali uporabo obstoječih instrumentov za zavarovanje terjatev v praksi. Ugotovili smo, da je odstotek zavarovanih terjatev zelo nizek.

Glede na to, da je izvršnica nova se praksa še ni razvila. Diplomsko nalogo smo zaključili s primerjavo prednosti in morebitnih slabosti izvršnice z že uveljavljenimi instrumenti za zavarovanje terjatev.

Ugotovili smo, da ima številne prednosti, katere bodo po našem mnenju prepričale odgovorne v podjetjih, da se bodo odločili za njeno uporabo.

Ključne besede: plačilna nedisciplina, izvršnica, menica, zastava, faktoring, cesija, asignacija, bančna garancija.

DIE ZUSAMMENFASSUNG

Das Verwenden des Durchsetzungsentwurfes in der Praxis

Der Ausgangspunkt für diese Diplomarbeit ist das Problem der finanziellen Nicht-Zahlungsfähigkeit der Fälligen finanziellen Verpflichtungen. Unbezahlte oder überfällige Schulden haben einen großen Einfluss auf die finanzielle Stärke des Unternehmens. Das Schuldenmanagement muss daher zur den wichtigsten Prioritäten jedes Unternehmens zählen.

Im ersten Teil der Diplomarbeit präsentierten wir die theoretischen Grundlagen der Instrumente für die Schuldensicherung. Zuerst fokussieren wir uns auf bereits etablierte Instrumente der Schuldensicherung: Wechsel, Verpfänden von Immobilien, Eigentums oder Rechte, Schuldensicherung via Versicherungen, Factoring, Abtretung, Übertragung und Bankbürgschaft. Seit 28.10.2012 wird auf der Grundlage des Gesetzes über die Verhinderung von Zahlungsverzögerungen der Durchsetzungsentwurf, die so genannte »Izvršnica« verwendet. Dieses neue Instrument, soll den Gesetzgeber helfen die finanzielle Disziplinlosigkeit zu lösen.

Im zweiten Teil der Diplomarbeit haben wir die Verwendung der bestehenden Sicherheitsinstrumente in der Praxis analysiert. Wir haben herausgefunden, dass der Anteil von gesicherten Schulden, sehr gering ist.

Da sich bei den Durchsetzungsentwurf um eine neue Praxis handelt, hat sie sich noch nicht wirklich entwickelt. Die Diplomarbeit wurde durch den Vergleich der Stärken und potenziellen Schwächen des Durchsetzungsentwurfs im Gegenteil zu den bereits bestehenden und etablierten Sicherheitsinstrumenten abgeschlossen.

Wir haben herausgefunden, dass der Durchsetzungsentwurf eine Reihe von Vorteilen hat, die nach unserer Meinung die Führungskräfte der Unternehmen überzeugen werden, sich zu für die Verwendung zu mehr und mehr zu entscheiden.

Schlüsselwörter: finanzielle Disziplinlosigkeit, Durchsetzungsentwurf, Austausch, Pfand, Factoring, Transfers, Zuweisungen, Bankgarantie.

KAZALO VSEBINE

1 UVOD.....	9
1.1 Opredelitev obravnavane zadeve	9
1.2 Namen, cilji in osnovne trditve	10
1.3 Predpostavke in omejitve raziskave.....	11
1.4 Predvidene metode raziskovanja	12
2 INSTRUMENTI ZA ZAVAROVANJE TERJATEV	13
2.1 Menica	13
2.2 Zavarovanje pri zavarovalnici	16
2.3 Zastava	16
2.4 Faktoring.....	17
2.5 Cesija	19
2.6 Asignacija.....	21
2.7 Bančna garancija.....	22
3 IZVRŠNICA	23
3.1 Zakon o preprečevanju zamud pri plačilih	23
3.2 Izvršnica.....	26
3.3 Postopek uveljavitve terjatve iz izvršnice.....	27
3.4 Primerjava izvršnice z ostalimi instrumenti za zavarovanje plačil	28
4 ANALIZA UPORABE INSTRUMENTOV ZA ZAVAROVANJE PLAČIL.....	31
4.1 Analiza uporabljenih instrumentov v obdobju od leta 2010 do 2012	31
4.1.1 Obseg terjatev v letih 2009–2011.....	32
4.1.2 Višina zavarovanih terjatev v letih 2009–2011	33
4.1.3 Uporaba posameznih instrumentov v obdobju 2009–2011.....	36
4.2 Uporaba izvršnice v praksi	37
5 ZAKLJUČEK	39
6 SEZNAM LITERATURE IN VIROV	42
6.1 Literatura.....	42
6.2 Viri	42
6.3 Internetni viri	42

KAZALO SLIK

Slika 1: Postopek faktoringa.....	10
Slika 2: Odstop terjatve	13
Slika 3: Prikaz asignacijskega razmerja	14

KAZALO TABEL

Tabela 1: Obseg terjatev v kapitalskih družbah v letih 2009–2011	26
Tabela 2: Obseg terjatev v osebnih družbah v letih 2009–2011	26
Tabela 3: Odstotek zavarovanih terjatev v kapitalskih družbah 2009–2011	27
Tabela 4: Odstotek zavarovanih terjatev v osebnih družbah 2009–2011	28
Tabela 5: Uporaba posameznih instrumentov za zavarovanje plačil.....	30

1 UVOD

1.1 *Oprelitev obravnavane zadeve*

Temo diplomske naloge smo izbrali na osnovi delovnih izkušenj glede na 30 letno delo v računovodstvu in aktivno spremljanje vseh sprememb v načinu poslovanja gospodarskih subjektov, ki so posledica sprememb v družbi. Pri delu v računovodskem servisu ugotavljamo, da povzroča največji problem podjetjem neplačevanje s strani kupcev.

V pogodbah dogovorjeni roki plačila se ne upoštevajo. Zelo redka so podjetja, ki jim svojih kupcev ni treba opominjati zaradi neplačanih zapadlih obveznosti. Realnost trenutne gospodarske situacije je veliko število stečajnih postopkov, prisilnih poravnav in tudi likvidacijskih postopkov. Srečujemo se s počasnim obravnavanjem in reševanjem teh postopkov na sodiščih. Navedeno posledično pomeni, da je veliko podjetij prisiljenih v celoti ali delno odpisati svoje terjatve do kupcev. Vse to še dodatno slabša plačilno sposobnost podjetij.

Predpostavljamo, da so bili v podjetjih pri načrtovanju realni. Torej največji problem pri poslovanju nastane, ko se srečamo s plačilno nedisciplino. V svojih poslovnih načrtih so upoštevali dogovore, pogodbena določila in smernice gospodarskih tokov. Nemogoče pa je vkalkulirati enostransko neupoštevanje dogovorjenega. Opažamo, da je to postalo v našem poslovnem okolju že ustaljena praksa in ni več izjema.

Plačilna nedisciplina se nanaša na vse neporavnane ali nepravočasno poravnane obveznosti, ki jih ima dolžnik do svojih upnikov. Upniki so s tem izpostavljeni izgubi znatnega dela prihodkov, nelikvidnosti, v najslabšem primeru pa tudi stečaju.

S finančno nedisciplino se podjetja srečujejo vsak dan. Zaradi povezanosti poslovanja in medsebojne odvisnosti poslovnih subjektov se finančna nedisciplina širi posledično tudi na vsa druga podjetja v verigi. Ustvarja se začaran krog, ki lahko podjetja privede na rob preživetja. Najbolj so izpostavljena predvsem mala podjetja.

V vsakem podjetju se je potrebno zavzemati za učinkovito obvladovanje terjatev. Neplačane

ali nepravočasno plačane terjatve močno vplivajo na finančno moč podjetij. Posledice se pogosto kažejo v problemih z nelikvidnostjo in nesolventnostjo.

Pojavi se vprašanje: „Naredijo podjetja vse, da bi zavarovala svoje terjatve?“

Zavarovanje terjatev povečuje odstotek poplačanih terjatev ob svoji dospelosti. „Ali so podjetja, ki se bojujejo z nelikvidnostjo, predhodno naredila vse, da bi te težave preprečila ali vsaj omilila? Ali so uporabila razpoložljive instrumente za zavarovanje plačil?“

1.2 Namen, cilji in osnovne trditve

Namen diplomske naloge je ugotoviti dejansko uporabo instrumentov za zavarovanje plačil v praksi. Uvodoma smo predstavili težave, s katerimi se spopadajo podjetja zaradi plačilne nediscipline, čeprav imamo uveljavljene instrumente za zavarovanje plačil.

V prvem delu naloge bomo predstavili teoretična izhodišča instrumentov za zavarovanje terjatev. Naredili bo primerjavo med njimi. V drugem delu naloge bomo analizirali njihovo uporabo v praksi.

Že uveljavljeni instrumenti za zavarovanje plačil (terjatev) so: menica, zastava, zavarovanje pri zavarovalnici, faktoring, cesija, asignacija, bančna garancija.

Od dne 28.07.2012 je v veljavi Zakon o preprečevanju zamud pri plačilih (ZpreZP-1), ki uvaja izvršnico. Določbe, o postopku uveljavitve terjatve na podlagi izvršnice so se pričele uporabljati dne 28.10.2012. Praksa se še ni razvila. Zakonodajalec pričakuje, da bodo gospodarski subjekti uporabljali izvršnico in s tem izboljšali svojo plačilno sposobnost.

V računovodskem servisu smo priča težavam, ki jih imajo podjetja zaradi plačilne nediscipline. Z diplomsko nalogo želimo ugotoviti:

- ali so podjetja do sedaj uporabljala instrumente za zavarovanje terjatev, da bi izboljšala svojo likvidnost,
- kateri instrumenti za zavarovanje plačil so bili do sedaj najbolj priljubljeni in
- v čem je prednost izvršnice pred instrumenti za zavarovanje plačil.

Trdimo, da zavarovanje terjatev vpliva na likvidnost. Po našem mnenju so podjetja pri poslovanju premalo pozornosti posvečala možnosti uporabe instrumentov za zavarovanje terjatev.

1.3 Predpostavke in omejitve raziskave

Pri pisanju diplomskega dela bomo uporabljali strokovno literaturo. V veliko pomoč bo tudi znanje, pridobljeno v času študija in praktične izkušnje, pridobljene pri delu. Pri obravnavi bomo uporabili gradiva s seminarjev, člankov, revij, spletnih strani in ustnega mnenja odgovornih oseb v opazovanih podjetjih.

Analizo bomo naredili na razmeroma majhnem številu podjetij. Upoštevali bomo samo podjetja, ki so bila prisotna na trgu v zadnjih treh letih. Predpostavljamo, da bomo s tem dobili bolj točne podatke dejanske uporabe instrumentov za zavarovanje plačil v praksi.

Podjetja bomo ločili glede na njihovo formalno pravno organiziranost in velikost glede na višino dosežene letne realizacije. Upoštevali bomo višino terjatev, ki so bile zavarovane v primerjavi z vsemi terjatvami.

Zanemarili bomo dejavnost, s katero se ukvarjajo. Menimo, da je upravljanje s terjatvami in skrb za zavarovanje plačila pomembna za vsako podjetje, ki se pojavlja na trgu in da dejavnost nima vpliva.

Pri sami analizi se bomo usmerili na podatke iz obdobje zadnjih treh poslovnih let. Predpostavljamo, da je poslovno leto enako koledarskemu. Podatke iz preteklih let, potrebne za analiziranje, bomo črpali od podjetij, za katera opravljamo v našem servisu računovodske storitve in so na razpolago.

Ker je izvršnica komaj uveljavljena in še ni prakse, jo bomo obdelali teoretično in ugotavljali, v čem so njene prednosti oz. slabosti. Primerjali jo bomo z drugimi instrumenti za zavarovanje plačil.

1.4 Predvidene metode raziskovanja

V diplomski nalogi bodo uporabljene naslednje metode raziskovanja:

- metoda deskripcije oz. opisovanja,
- metoda zbiranje in analiza podatkov,
- metoda komparacije oz. primerjave,
- namizno raziskovanje.

Pri teoretičnem delu naloge bomo uporabljali strokovno literaturo, gradivo iz seminarjev, strokovnih člankov iz časopisov in revij ter spletnih strani.

Podatke za zbiranje in analiziranje bomo izluščili iz podatkov podjetij, za katera opravljamo računovodske storitve in nam na voljo.

2 INSTRUMENTI ZA ZAVAROVANJE TERJATEV

Vprašajmo se, kako izbrati pravo zavarovanje terjatev.

Vsa zavarovanja nam pomagajo le, če so ustrezno pravno oblikovana in skladna z zakonodajo okolja ter če pravočasno in ustrezno pristopimo k unovčitvi. Katero pot bomo izbrali, je odvisno od vrste dejavnosti, v kateri naše podjetje deluje, velikosti podjetja, kakšen tržni položaj imajo, v kateri dejavnosti delujejo, ali gre za fizične osebe ali le za trgovske posrednike, velike koncerne ali manjša družinska podjetja (povzeto po <http://www.interfin.si/kako-se-lahko-zavarujete-pred-neplacniki/>, 02. 12. 2012).

2.1 Menica

Menica je vrednostni papir, ki glasi na določen denarni znesek, njene sestavne dele, način prenosa upnikovih pravic in način uveljavljanja teh pravic urejajo predpisi meničnega prava (Žiberna, 1999, 27).

Menica je vrednostni papir in pravica, ki je v njej zapisana, ne more nastati in je ni mogoče prenesti, uveljaviti ali realizirati brez listine, to je brez menice.

Menica je formalen papir, ki mora imeti vse bistvene sestavne dele. Obrazci po zakonu o menici niso predpisani, vendar se v prometu običajno uporabljajo, kot menične listine, enotne menične golice ali blanketi, ki jih je izdala Banka Slovenije. Na teh uradnih meničnih obrazcih so natisnjeni tisti deli vsebine, ki so nespremenljivi. Na prazne dele se vpisujejo vsebine glede na vrsto posla. Zaradi prepoznavnosti se v poslovnem svetu običajno uporablja obrazec menične golice, kljub temu da zakon tega ne predpisuje.

Pri poslovanju z menicami je potrebno upoštevati naslednja temeljna menična načela:

- Načelo menične strogosti.

Vsa menična dejanja je treba opraviti v obliki, na način in v rokih, ki jih zakon strogo predpisuje, sicer sledijo sankcije, tudi izguba pravic.

- Načelo običajnosti (formalnosti)

To načelo terja, da je menica izdana v točno predpisani pisni obliki in da se tudi vsa

menična dejanja opravljajo pisno, sicer nimajo pravega učinka.

- Načelo inkorporacije.

Pomeni, da so pravice iz menice in pravice do menice neposredno povezane in odvisne od posesti same listine (Jevšek, 2007, 15).

- Načelo fiksne (trdne) obveznosti.

Odločilno je le to, kar je in kakor je v menici zapisano. Ustni dogovori nimajo nobenega učinka.

- Načelo menične solidarnosti.

Pomeni, da menični dolžniki odgovarjajo solidarno za plačilo meničnega zneska do dospelosti.

- Načelo samostojnosti menične obveze.

Odraža se v tem, da se pravna veljavnost vsake menične izjave presoja neodvisno od drugih meničnih izjav.

- Načelo neposrednosti menice.

Pomeni, da je vsak od meničnih dolžnikov neposredno odgovoren imetniku menice.

Menica ima poleg funkcije zavarovanja terjatev, katera nas v diplomski nalogi najbolj zanima, še funkcijo plačilnega sredstva in kreditnega sredstva.

Iz zakonskih določil izhaja, da je menica listina, izdana v predpisani obliki, s katero ena oseba izda drugi nalog, da v določenem času in v določenem kraju plača določeno vsoto denarja osebi, imenovani v tej listini, ali osebi po njenem nalogu, pri čemer se tudi sama zavezuje plačati vsoto, če tega ne bi storila oseba, na katero se glasi nalog. To je trasirana menica. Lahko pa oseba obljubi, da bo sama izplačala določen znesek, to je lastna menica (Žiberna, 1999, 27).

Trasirana menica je najpomembnejša vrsta menice. Za njo je značilno, da izdajatelj menice pozove meničnega dolžnika, da ob dospelosti menice plača menični znesek meničnemu upniku .

Lastna menica (solo menica) je menica po kateri izdajatelj osebno prevzame obveznost, da bo ob dospelosti plačal upniku menično vsoto. Podobna je zadolžnici in se redko uporablja v

poslovnem svetu. (Žiberna, 1999, 50).

Uporaba bianko menice je zelo razširjena, celo bolj kot „prave“ menice. Korist od bianko menice imata tako uporabnik kot dolžnik. Dolžnik si lahko prihrani taksiranje blanketa, upnik pa ima proste roke ob izpolnitvi blanketa (Žiberna, 1999, 177).

Dokler bianko menica ni izpolnjena, ni polnoveljavna menica in ne uživa prednosti po meničnem zakonu. Prav tako tudi ni polnoveljavna listina, ker nima potrebnih elementov, ki jih zahteva zakon o menici. Vendar tudi v taki nepopolni obliki kroži v prometu in rabi za različne namene (Žiberna, 1999, 177).

Bianko menica se najpogosteje uporablja kot instrument za zavarovanje terjatev in kreditov. Ker je tema naloge zavarovanje terjatev, bomo to menico podrobneje pogledali.

Kot bianko menico se šteje vsaka menica, ki nima izpolnjenih vseh bistvenih sestavnih delov. Ni nujno, da je v celoti „prazna“, dovolj je da neizpolnjen vsaj en podatek, ki je bistven za veljavnost menice.

Pri bianko menici ločimo dve samostojni opravili, in sicer:

- podpis meničnega blanketa pri katerem je potrebno paziti, da ob unovčitvi menice ne bo dvomov in
- pooblastilo za izpolnitev in unovčitev menice v korist upravičenca. Pravica do izpolnitve bianko menice izhaja iz pooblastila za izpolnitve. Pooblastilo določa, kdo lahko izpolni bianko menico, katere klavzule se lahko vpišejo, kako se znesek izračuna, kako se ugotovi dospelost menice. Bianko menico lahko upnik izpolni kadar koli, kar pomeni, da ni omejitve glede časa in da je od upnikove volje odvisno, kdaj bo izkoristil dano pooblastilo oz. pravico, ki iz njega izhaja. V primeru, ko je izdana bianko menica brez pooblastila za izpolnitev in unovčitev menice, se šteje, da je dolžnik izdal nepopolno menico, kar pomeni, da upnik ne sme izpolniti menice brez predhodnega dolžnikovega dovoljenja.

Za unovčitev bianko menice morajo biti izpolnjeni naslednji pogoji:

- obstoj zadostnega kritja na računu, da se menica lahko unovči. Če ob prispetju menice v banko na unovčenje stanje na računu ni zadostno za unovčitev celotne bianko menice, se lahko unovči tudi delno.
- nalog za unovčenje, ki je priloga izpolnjeni bianko menici ob predložitvi na banko. V primeru ko bianko menici ob predložitvi v unovčenje ni priložen brezpogojni nalog za unovčitev, menice ni možno unovčiti. V izogib nevšečnostim je v praksi pogosto vključen tudi nepogojni nalog banki v pooblastilu za izpolnitev in unovčitev menice. S tem ima banka pooblastilo, da ob prejemu bianko menice na unovčenje in zadostnem kritju na računu, menico tudi unovči.
- Izpolnjena bianko menica, ki velja kot vrednostni papir samo v pisni obliki.

2.2 Zavarovanje pri zavarovalnici

Zavarovanje poslovnih terjatev pri zavarovalnici je tudi eden izmed možnih ukrepov za celotno poplačilo terjatev ob njihovi dospelosti. Upnik sklene z zavarovalnico zavarovalno pogodbo, plača premijo in na ta način tveganje prenese na zavarovalnico. Če ob dospelosti terjatve dolжник ne poravna dolžnega zneska, nastopi zavarovalni primer. Višino terjatve poravna zavarovalnica.

Ta instrument za zavarovanje plačil bi lahko bil zelo učinkovit, vendar so zavarovalnice zelo previdne in v praksi ne sklepajo zavarovalnih pogodb za zavarovanje terjatev.

Zelo razširjena pa je ta oblika za zavarovanje kreditov fizičnih oseb, ki jih najemajo pri bankah.

2.3 Zastava

Oblika zavarovanja je tudi zastavna pravica na premičninah ali nepremičninah. Značilnost pri tem zavarovanju je, da lastnik lahko z zastavljeno premičnino ali nepremičnino še najprej upravlja brez omejitev, ne more pa je odtujiti. Pomembno pa je vedeti, da mora lastnik zastavljene premičnine ali nepremičnine le to obvezno zavarovati proti uničenju (poplave, požar, elementarne nesreče, ipd.) in zavarovalno polico vinkulirati v korist upnika. V primeru

da zavarovalnica izplača škodni zahtevek, najprej ponudi plačilo upniku in šele nato lastniku premičnine ali nepremičnine.

V praksi se vedno pogosteje pojavljajo zastave pravic. Te se vršijo v oblikah odstopa terjatev ali zastave vrednostnih papirjev. Pri zastavi terjatev mora biti o tem obveščen tudi dolžnik iz terjatve. Zastave pravic se lahko vršijo tudi na podlagi vrednostnih papirjev ali točk vzajemnih skladov.

Te oblike zavarovanja se v praksi ne uporabljajo za zavarovanje terjatev. Uporabljajo jih predvsem banke za zavarovanje kreditov.

2.4 Faktoring

V najširšem smislu je faktoring finančni posel, s katerim se terjatve komitenta (prodajalca terjatve) do tretjih oseb na podlagi pogodbe o faktoringu odplačno prenesejo na specializirano finančno ustanovo, ki običajno, vendar ne brezpogojno, in za plačilo, prevzame tveganje izterjave plačila (Gorenc, 1981, 2).

Bistvo faktoringa je finančna funkcija, saj omogoča kreditiranje prodaje. Prodajalec terjatev dobi denarna sredstva takoj po prodaji blaga ali opravljeni storitvi in izstavitvi fakture. Ta sredstva lahko takoj vloži v nadaljnji poslovni proces. Faktoring tako omogoča povečanje likvidnosti podjetja.

Slika 1: Postopek faktoringa

Vir: <http://www.podjetniski-portal.si/izdelki-in-storitve/viri-financiranja/Factoring>,
11. 12. 2012

Ena izmed definicij faktoringa, gledano s strani prevzemnika (kupca) terjatev in ne s strani odstopnika (prodajalca) definira faktoring kot nakup tujih terjatev s popustom in z namenom, da si ustvari dobiček.

Enkratni odkup terjatev ne predstavlja instrumenta za zavarovanje plačila. To tudi ni faktoring. V praksi se dogovor za odkup terjatev sklene običajno zaradi reševanja likvidnostnih težav. Denarna sredstva podjetja tako pridobijo takoj in jih lahko uporabijo za nadaljnje poslovanje pred dospelostjo terjatev.

Factoring je v osnovi res odkup terjatev, vendar morajo biti izpolnjeni tudi drugi pogoji. Zaradi izpolnitve le teh prevzame tudi funkcijo zavarovanja terjatev. Praviloma gre pri faktoringu za dolgoročni dogovor med faktorjem (kupcem terjatev) in upnikom (odstopnikom terjatev). Upnik ponudi v odstop vse obstoječe in bodoče terjatve do izbranih kupcev. Za to storitev so primerne terjatve, ki niso predmet pogostih sprememb. Podjetja, registrirana za opravljanje faktorinških poslov, odkupujejo terjatve in jih preko zavarovalnic zavarujejo. Pri faktoringu faktor lahko opravi svojim komitentom tudi storitve, kot so:

- financiranje klienta za čas do zapadlosti terjatve,
- prevzemanje tveganje neplačila terjatve s strani dolžnika,
- vodenje saldakontskih evidenc odprtih terjatev,
- zagotavljanje rednih poročil o prejetih fakturah.

Postopek faktoringa v praksi:

- Prodajalec dobavi kupcu blago ali opravi storitev in mu izstavi račun.
- Prodajalec odstopi terjatev faktorju (izroči mu kopijo računa in odstopno izjavo).
- Faktor nakaže prodajalcu cca. 80 – 90 % odkupljene terjatve zmanjšane za faktorinško provizijo.
- Ob valuti plačila kupec plača vrednost terjatve na faktorjev račun.
- Faktor opravi poračun plačila in prodajalcu nakaže razliko do polne vrednosti na njegov računu, zmanjšane za obresti za dane predujme.

Poznamo dva načina faktoringa in sicer:

- Faktoring brez regresne pravice (z zavarovanjem terjatev), ko faktor prevzame del tveganja neplačil. V primeru ko kupec ob dospelosti ne poravnava računa, mora to v določenem roku storiti faktor.
- Faktoring z regresno pravico (brez zavarovanja terjatev), ko faktor ne prevzame nobenega tveganja. Če kupec ob dospelosti ne poravnava računa, pozove faktor komitenta (prodajalca terjatev), da naredi re-odkup. Plačati mora polno vrednost računa, obresti in provizijo.

Iz vidika zavarovanja plačil omogoča faktoring podjetjem lažje upravljanje s terjatvami in odpravlja rizike neplačila s strani dolžnika. Pomembno pa je, da se izognemo tveganjem in prodamo terjatve brez regresne pravice. V nasprotnem primeru se nam lahko zgodi, da smo plačali stroške faktoringa in obresti, na koncu pa moramo faktorju vrniti denar oz. ob zapadlosti plačati celotno terjatev.

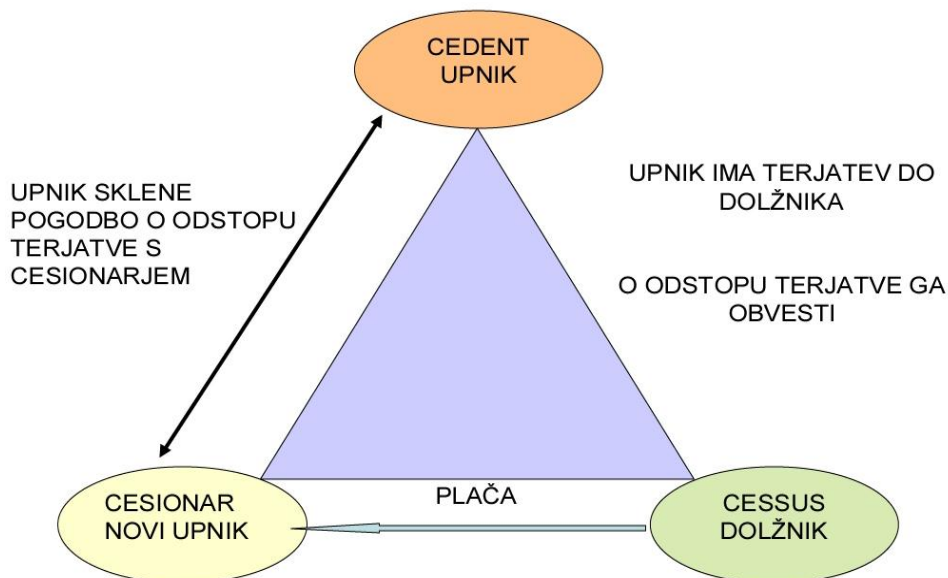
2.5 *Cesija*

S cesijo razumemo odstop terjatve in spremembo upnika. Upnik lahko s pogodbo, ki jo sklene s kom tretjim, prenese nanj svojo terjatev, izvzemši tiste terjatve, katerih prenos je z zakonom prepovedan, kot tudi tiste, ki so povezane z osebnostjo upnika ali njihova narava nasprotuje prenosu na tretjega (Šinkovec, Tratar, 2001, 401). Pogodbeni stranki cesije sta stari in novi upnik in sodelovanje dolžnika ni potrebno (Juhart, 1996, 5).

Poslovni pomen cesije je pogosto v izpolnitvi (plačilu) oziroma v zavarovanju neke druge odstopnikove obveznosti, ki jo ima do prevzemnika. V poslovni praksi poznamo dve obliki, in

sicer:

- Odstop terjatve namesto izpolnitve, kjer dolžnik (odstopnik), namesto izpolnitve svoje obveznosti, upniku (prevzemniku) odstopi svojo terjatev ali njen del. S sklenitvijo pogodbe o cesiji dolžnikova (odstopnikova) obveznost ugasne do zneska odstopljene terjatve. Iz navedenega izhaja, da pri odstopu namesto izpolnitve upnik nosi riziko, da odstopljene terjatve ne bo mogel izterjati, saj je že s sklenitvijo pogodbe o odstopu dolžnikova obveznost ugasnila. Prevzemnik mora izročiti odstopniku vse, kar je izterjal več, kot znaša njegova terjatev do njega.
- Odstop terjatve v izterjavo, kjer dolžnik namesto izpolnitve svoje obveznosti, upniku odstopi svojo terjatev (zgolj) v izterjavo. V tem primeru obveznost ugasne šele, ko in če upnik izterja odstopljeno terjatev. Odstop v izterjavo v primerjavi z odstopom namesto izpolnitve prinaša upniku določene prednosti, saj ohranja dolžnikovo obveznost v prvotni obliki, če izterjava ni možna. Pri odstopu v izterjavo lahko dolžnik odstopljene terjatve izpolni svojo obveznost poleg prevzemniku tudi odstopniku (t.j. staremu upniku), in to celo, če je bil obveščen o odstopu. Tu gre za izjemo od splošnega pravila, da lahko dolžnik po obvestilu veljavno izpolni samo prevzemniku, saj v poslovni praksi, z odstopom v izterjavo, utegne terjatev priti v roke "nezaželenim" upnikom. Tudi pri odstopu v izterjavo mora prevzemnik odstopniku izročiti vse, kar je izterjal več, kot znaša njegova terjatev do njega.

Slika 2: Odstop terjatve

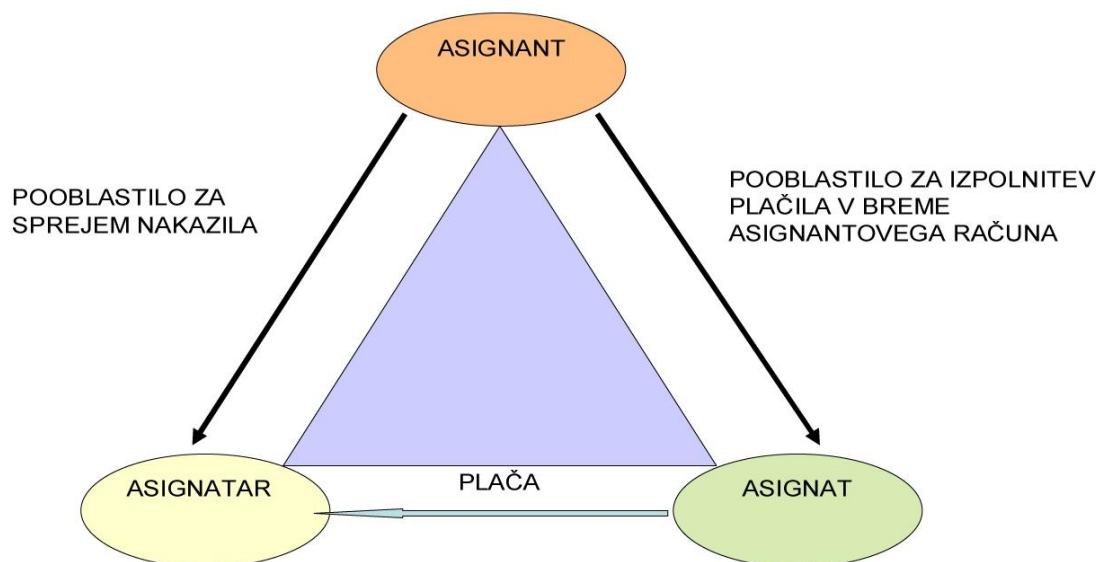
Vir: Črčinovič, Leva, 2009, 75

Za veljavnost pravnega posla cesije ni predpisana nikakršna oblika. Kljub temu pa se za namene lažjega dokazovanja priporoča sklenitev posla v pisni obliki (oblika za potrebe dokazovanja) (povzeto po: http://pravniportal.gzs.si/slo/ucinkovita_izterjava/nasveti/49352, 02. 12. 2012).

2.6 Asignacija

Gospodarski pomen asignacije je v dolžnikovi (t.j. nakazovalčevi) možnosti, da upniku (t.j. prejemniku nakazila) izpolni svojo obveznost po 3. osebi (t.j. nakazancu). S tem se stranke izognejo večkratnemu plačilu in s tem povezanim stroškom; naenkrat se poplačata dva dolga (http://pravniportal.gzs.si/slo/ucinkovita_izterjava/nasveti/49352, 02. 12. 2012).

Asignacija je tristransko pravno razmerje ki nastane z dvojno pooblastitvijo. Nakazovalec najprej pooblasti nakazanca, da na njegov račun nekaj izpolni določeni tretji osebi – prejemniku. Istočasno pa pooblašča tudi prejemnika nakazila, da v svojem imenu sprejme to nakazilo.

Slika 3: Prikaz asignacijskega razmerja

Vir: Črčinovič, Leva, 2009, 76

2.7 Bančna garancija

Bančna garancija je instrument zavarovanja pred različnimi poslovnimi tveganji. Pri izdaji bančne garancije za zavarovanje plačila terjatev s strani kupca govorimo o plačilni garanciji. Znesek garancije je običajno v višini odprtih terjatev do prodajalca.

Garancija je nepreklicna, samostojna obveznost banke, nasproti upravičencu po garanciji, da mu bo v primeru nalogodajalčeve neizpolnjene pogodbene obveznosti plačala garancijski znesek na prvi poziv. Obveznost garanta je samostojna in ni vezana na osnovni posel. V mednarodni bančni poslovni praksi obstaja celo pravilo, ki pravi: »Najprej plačaj, nato izpodbijaj« (<http://www.hypo-alpe-adria.si/home.nsf/id/88>, 02. 12. 2012).

3 IZVRŠNICA

Od dne 28.07.2012 je v veljavi nov Zakon o preprečevanju zamud pri plačilih (ZpreZP-1), ki uvaja nov instrument - izvršnico. Izvršnica je listina, ki vsebuje izjavo dolžnika, s katero se ta zaveže plačati z izvršnico določen denarni znesek. Zakonske določbe, o postopku uveljavitve terjatve na podlagi izvršnice so stopile v veljavo dne 28.10.2012. To je datum, od katerega se izvršnica uporablja v praksi.

3.1 Zakon o preprečevanju zamud pri plačilih

Zakon o preprečevanju zamud pri plačilih (ZpreZP-1) je bil objavljen v Uradnem listu RS št. 57/2012. Zakon ureja ukrepe za odpravo plačilne nediscipline. Povzemamo ga samo v delu, ki se nanaša na uvedbo izvršnice.

ZpreZP-1 opredeljuje izvršnico kot listino, s katero se dolžnik izrecno zaveže, da bo plačal upniku določen denarni znesek. Izda jo lahko gospodarski subjekt ali javni organ. Izvršnica bremeni kateri koli dolžnikov račun, odprt pri ponudniku plačilnih storitev (37. člen ZpreZP-1).

Izvršnica je izvršilni naslov v skladu z zakonom, ki ureja izvršbo. Šteje se, da izvršnica vsebuje potrdilo o izvršljivosti (38. člen ZpreZP-1).

Skladno z ZpreZP-1 mora izvršnica vsebovati: navedbo, da gre za izvršnico, davčno številko ter firmo ali ime dolžnika in njegov sedež ali poslovni naslov, davčno številko ter firmo ali ime upnika in njegov sedež ali poslovni naslov, v evrih navedeno ter s številko in besedo zapisano denarno obveznost dolžnika, če se obveznost obrestuje, pa tudi podatke o začetku teka obresti in obrestni meri, dan dospelosti obveznosti iz prejšnje točke, kraj in datum izdaje izvršnice, podatke o pogodbi oziroma drugem pravnem temelju nastanka obveznosti in notarsko ali upravno overjen podpis dolžnika iz izvršnice.

Velja tudi neizpodbitna domneva, da izvršnica vsebuje: nepreklicno pooblastilo dolžnika upniku, da zahteva izvršitev plačilne transakcije v breme dolžnikovih denarnih sredstev pri dolžnikovem ponudniku plačilnih storitev v skladu z izvršnico in nepreklicno soglasje

dolžnika vsem svojim ponudnikom plačilnih storitev, da v breme dolžnikovih denarnih sredstev izvršijo plačilno transakcijo, ki jo zahteva upnik v skladu s prejšnjo točko. Izvršnica lahko vsebuje navedbo enega ali več dolžnikovih ponudnikov plačilnih storitev (39. člen ZpreZP-1).

Če izvršnica ne vsebuje v prejšnjem odstavku navedenih sestavin, nima pravnega učinka (40. člen ZpreZP-1).

Rok za predložitev izvršnice v plačilo je tri leta od dneva dospelosti iz izvršnice (41. člen ZpreZP-1).

Izvršnica ni prenosljiva (42. člen ZpreZP-1).

Unovčitev izvršnice lahko zahteva upnik skladno z pooblastilom iz izvršnice tako, da predloži izvršnico v plačilo enemu izmed dolžnikovih ponudnikov plačilnih storitev. Ob predložitvi izvršnice navede tudi račun, na katerega naj se denarna sredstva tudi nakažejo. Upnik lahko zahteva tudi unovčitev izvršnice v nižjem znesku, kot je naveden na izvršnici. O tem mora dati izjavo ob predložitvi izvršnice na unovčenje (43. člen ZpreZP-1).

Razlogi, da se izvršnica ne unovči, so: obveznost iz izvršnice še ni dospel, upnik ni navedel računa, na katerega naj se denarna sredstva prenesejo, je izvršnica nepopolna, ali so od dospelosti obveznosti iz izvršnice pretekla več kot tri leta.

Ponudnik plačilnih storitev, kateremu je bila izvršnica predložena na unovčenje, ne preverja: ali denarna obveznost iz izvršnice izvira iz pogodbe, ki je v zvezi z dejavnostjo pravne ali fizične osebe, ki je vpisana v Poslovni register Republike Slovenije, ali je izvršnico podpisal zakoniti zastopnik dolžnika, ali je prenehala obveznost, v zavarovanje plačila katere je bila dana izvršnica in ali je bila nasprotna obveznost upnika iz pogodbe oziroma drugega pravnega temelja nastanka obveznosti, v plačilo ali zavarovanje, katere je bila dana izvršnica, izpolnjena (44. člen ZpreZP-1).

O prejemu izvršnice v unovčenje je ponudnik plačilnih storitev, kateremu je bila predložena

dolžan obvestiti dolžnika (45 člen ZpreZP-1).

Ob predložitvi izvršnice na unovčenje mora ponudnik plačilnih storitev dolžniku do poplačila onemogočiti razpolaganje s denarnimi sredstvi na njegovem računu. Prednost poplačila pred izvršnico ima sklep o izvršbi, s katerim je sodišče naložilo ponudniku plačilnih storitev, da blokira dolžnikova sredstva, sklep o izvršbi, s katerim je davčni ali carinski organ naložil ponudniku plačilnih storitev, da zarubi dolžnikova denarna sredstva, in sklep sodišča ali davčnega organa o zavarovanju (46. člen ZpreZP-1).

Izvršnica se poravna iz računa dolžnika, s katerega opravlja plačilni promet. Če na tem računu ni dovolj dobroimetja, se manjkajoči znesek prenese iz drugih dolžnikovih računov, depozitov ali varčevanj (47. člen ZpreZP-1).

Če ima dolžnik dobroimetje na računu v tuji valuti, ponudnik plačilnih storitev preračuna tujo valuto v EUR po svojem nakupnem tečaju na dan izršitve plačila (48. člen ZpreZP-1).

Ponudnik plačilnih storitev, kateremu je upnik predložil izvršnico, je dolžan najmanj enkrat dnevno preveriti stanje na računu dolžnika in izvesti plačilo izvršnice. V primeru da dobroimetje ne zadošča za poplačilo celotnega zneska, je dnevno dolžan izvesti delno plačilo do poplačila celotne izvršnice (49. člen ZpreZP-1).

Stroški za izvajanje unovčevanja izvršnice morajo biti primerni in skladni dejanskim stroškom. Nadomestilo si ponudnik plačilnih storitev izplača pred poravnavo iz izvršnice (50. člen ZpreZP-1).

Če ob predložitvi izvršnice v unovčenje na dolžnikovem računu, ni denarnih sredstev, preveri ponudnik plačilnih storitev, kateremu je bila izvršnica predložena v plačilo, ali ima dolžnik odprt še kakšen drug račun pri njem ali pri drugih ponudnikih plačilnih storitev. Če ugotovi, da ima tudi druge račune, pošlje kopije izvršnice ponudnikom plačilnih storitev, pri katerih so ti računi odprti. Ob prejemu kopije so ti dolžni prenesti vsa razpoložljiva sredstva dolžnika na račun, kjer je bila izvršnica predložena v vnovčenje (51. člen ZpreZP-1).

Po dokončnem plačilu izvršnice je ponudnik plačilnih storitev, kateremu je bila izvršnica predložena v plačilo, dolžan obvestiti vse ponudnike plačilnih storitev, ki jim je posredoval kopijo izvršnice o dokončni izvršitvi iz izvršnice. Istočasno je dolžan vrniti tudi presežek nakazanih sredstev.

Ob dokončnem plačilu izvršnice jo ponudnik plačilnih storitev vrne dolžniku, ob delnem plačilu pa zaznamuje delno plačilo na izvršnici in jo vrne upniku (52. člen ZpreZP-1).

Prav tako vrne upniku izvršnico tudi če zahteve, dane na podlagi izvršnice, ni mogel izvršiti v enem letu po predložitvi v plačilo, ali če upnik to zahteva (53. člen ZpreZP-1).

3.2 Izvršnica

Ureditev izvršnice v Zakonu o preprečevanju zamud pri plačilih kot instrumenta zavarovanje ali plačila pomeni še en poskus za doseg namena zakona – odprave plačilne nediscipline. Upnik se izogne sodnemu postopku in je v primeru zadostnih sredstev na dolžnikovem računu lahko zelo hitro in učinkovito poplačan. Četudi naj bi izvršnica služila tudi (ali predvsem) kot sredstvo zavarovanja, pa ureditev na onemogoča dvakratnega poplačila upnika, saj banka ne preverja, ali je bila terjatev že poravnana. Tako se bo izvršnica v praksi verjetno bolj uporabljala kot plačilo, saj lahko upnik ob zapadlosti terjatve izvršnico predloži banki v izplačilo. Vsekakor je nova možnost in ureditev izvršnice dobrodošla tudi pri sklepanju pogodb, ko lahko en pogodbenik – bodoči upnik od drugega pogodbenega (bodočega dolžnika) zahteva izročitev izvršnice (Volk, 2012, 5).

Izvršnica je listina, ki vsebuje izjavo, s katero se dolžnik zaveže plačati z izvršnico določen denarni znesek upniku. Izda jo lahko:

- gospodarski subjekt (gospodarske družbe, samostojni podjetniki posamezniki ali samostojne podjetnice posameznice in druge pravne in fizične osebe, ki so vpisane v Poslovni register Slovenije in opravljajo pridobitno dejavnost in gre za pogodbe, ki so v zvezi s to dejavnostjo ali
- javni organ. (Republika Slovenija ali samoupravna lokalna skupnost, javni sklad, javna agencija, javni zavod, javni gospodarski zavod, in druga javna oseba.

Izvršnica je konkretna listina z jasno opredeljeno pravno podlago in rokom plačila. Upnik mora izvršnico predložiti v plačilo v roku treh let po dospelosti obveznosti iz izvršnice. Izvršnica ni prenosljiva.

Obvezni podatki, ki jih mora vsebovati izvršnica, da ima pravni učinek, so:

- navedba, da gre za izvršnico,
- davčna številka ter firma ali ime upnika in njegov sedež ali poslovni naslov,
- v EUR navedeno ter s številko in besedo zapisano denarno obveznost dolžnika, če se obveznost obrestuje, pa tudi podatke o začetku teka obresti in obrestni meri,
- dan dospelosti denarne obveznosti,
- kraj in datum izdaje izvršnice,
- podatke o pogodbi oziroma drugem pravnem temelju nastanka obveznosti,
- notarsko ali upravno overjen podpis dolžnika iz izvršnice.

Izvršnica lahko vsebuje navedbo enega ali več dolžnikovih računov, ki jih lahko ima pri različnih ponudnik plačilnih storitev (banka ali hranilnica, ki lahko v skladu z zakonom, ki ureja bančništvo, opravlja plačilne storitve).

3.3 Postopek uveljavitve terjatve iz izvršnice

Upnik zahteva izvršitev plačilne transakcije v skladu s pooblastilom iz izvršnice tako, da jo predloži v plačilo eni izmed bank dolžnika, ki omogoči dolžniku razpolaganje z denarnimi sredstvi, vse dokler upnikova zahteva, dana na podlagi izvršnice, ni izpolnjena. Če na določenem dolžnikovem računu ni denarnih sredstev, banka preveri, ali ima dolžnik odprt račun tudi pri drugem ponudniku plačilnih storitev, in če ga ima, mu banka pošlje kopijo izvršnice (Tesla, Kos, 2012, 44).

Drugi ponudniki plačilnih storitev (v nadaljevanju banke) takoj prenesejo sredstva, potrebna za izvršitev upnikove zahteve za plačilo izvršnice, na račun dolžnika, ki se vodi pri banki, ji je poslal kopijo izvršnice.

Banka si lahko zaračunava posebno nadomestilo za izvajanje dejanj na podlagi izvršnice. Morajo pa biti ta nadomestila primerna in v skladu z dejansko nastalimi stroški. Banka si

lahko nadomestilo izplača preden poravna obveznosti iz izvršnice.

Ko banka, kateri je bila izvršnica predložena v plačilo, v celoti izvrši plačilo, o tem obvesti tudi druge banke, ki jim je posredovala kopijo izvršnice. Tem bankam tudi vrne morebitni presežek denarnih sredstev na dolžnikove račune, s katerih je bil presežek posredovan.

Banka vrne izvršnico dolžniku v primeru, ko je bila plačana celotna obveznosti iz izvršnice, in dolžniku v primeru, če je bil plačan samo del obveznosti iz izvršnice (zaznamuje delno plačilo), če izvršnice ni bilo mogoče izvršiti v enem letu po predložitvi v plačilo ali če upnik zahteva, da se mu izvršnica vrne.

3.4 Primerjava izvršnice z ostalimi instrumenti za zavarovanje plačil

Izvršnica naj bi pripomogla k izboljšanju plačil med gospodarskimi subjekti.

Na prvi pogled je zelo podobna menici, zato ju bomo natančneje primerjali.

- Izvršnica je konkretna listina z jasno opredeljeno pravno podlago in rokom poplačila. Menica je abstrakten vrednostni papir in na njej ni potrebno navesti razloga za nastanek menične terjatve.
- Izvršnica je izvršilni naslov, skladno z zakonom, ki ureja izvršbo. Za uveljavitev terjate iz izvršnice ni potrebna sodna pot, ampak lahko upnik zahteva plačilo obveznosti iz izvršnice v breme denarnih sredstev, ki se vodijo na katerem koli dolžnikovem računu pri kateri koli banki. Menica ni izvršilni naslov. Če ob predložitvi menice na unovčenje v banko menični dolžnik nima kritja, jo banka vrne prinosniku. Za nadaljnjo izterjavo mora upnik izbrati sodno pot.
- Izvršnica je plačilni instrument, medtem ko je menica instrument za zavarovanje plačila, kreditno sredstvo in plačilno sredstvo.
- Izdajatelj izvršnice je lahko le gospodarski subjekt ali javni organ, izdajatelj menice je lahko kdor koli, tudi fizične osebe.
- Izvršnica ni prenosljiva, v unovčenje jo lahko predloži samo upnik, na katerega glasi. Menica je prenosljiva, možno jo je indosirati (prenesti pravice na drugega), cedirati (odstopiti pravice), podariti (z indosamentom), eskontirati ali diskontirati (prodati pred njeno zapadlostjo) in tudi menico ali menične pravice zastaviti.

- Izvršnica mora vsebovati vse obvezne sestavine za veljavnost, kot jih predpisuje zakon. Za menico ni potrebno, da ob izdaji vsebuje bistvene menične sestavine (bianko menica).
- Izvršnica se lahko predloži v plačilo v treh letih po dospelosti obveznosti iz izvršnice. Banka, pri kateri ima dolžnik iz izvršnice račun in kateri je bila izvršnica predložena v unovčenje, je dolžna plačati znesek izvršnice upniku. Če ob predložitvi ni dovolj kritja na računu, je banka dolžna preveriti, če ima dolžnik odprte račune tudi pri drugih bankah. Menico je treba predložiti v plačilo na dan dospelosti ali v enem izmed dveh delavnikov, ki sledita temu dnevu. Če na računu pri banki, ki ji je bila menica predložena v unovčenje, ni dovolj kritja se menica unovči delno in vrne upniku.

Ostali instrumenti za zavarovanje terjatev se od izvršnice razlikujejo po načinu izdajanja, zavarovanja in unovčevanja, zato direktna primerjava ni mogoča oz. ni smiselna.

Izdajatelj izvršnice je lahko vsak gospodarski subjekt ali javni organ, za izdajo zavarovalne police pri zavarovalnici ali bančne garancije pri banki pa je bistveni kriterij v boniteti dolžnika.

Unovčitev izvršnice je možna samo iz denarnih sredstev, ki jih ima dolžnik na računu pri banki, medtem ko se unovčitev zastavne pravice izvede s prodajo zastavljenih premičnin, nepremičnin ali vrednostnih papirjev.

Factoring, cesijo in asignacijo prištevamo med instrumente za zavarovanje plačil, vendar lahko operiramo z njimi po izvršitvi pogodbenega posla, pomeni po nastanku terjatev. Predhodno ne moremo doseči zavarovanja, pri izvršnici pa lahko zavarujemo terjatev že ob sklepanju pogodbe. Bodoči upnik doseže zavarovanje „bodoče“ terjatve z izdajo izvršnice s strani bodočega dolžnika.

Pri faktoringu predstavlja dodatno omejitev višina terjatve. Administrativni stroški, povezani z odkupom terjatve, so preprosto previsoki, da bi bil odkup manjših terjatev racionalen. Ko seštejemo vse stroške, povezane z odkupom terjatve in obračunani diskont, lahko ugotovimo, da je posojeni, boljše rečeno naprej dani denar, zelo drag.

4 ANALIZA UPORABE INSTRUMENTOV ZA ZAVAROVANJE PLAČIL

Za analizo bomo vzeli podjetja, ki opravljajo različno dejavnost, imajo različen obseg poslovanja in različno formalno pravno organiziranost. Pri izbiri smo bili pozorni, da smo izbrali podjetja, ki poslujejo samo s pravnimi osebami oz. je vsaj pretežni del realizacije dosežen pri poslovanju s pravnimi osebami, saj se poslovanje s fizičnimi osebami običajno ne sklepa na odloženo plačilo.

Upravljanje terjatev mora biti ena izmed prednostnih nalog vsakega podjetja.

4.1 Analiza uporabljenih instrumentov v obdobju od leta 2010 do 2012

V tem poglavju bomo analizirali uporabo instrumentov za zavarovanje plačil v obdobju od leta 2009 do leta 2011. Uporabili bomo konkretne podatke, ki so nam na voljo v računovodskem servisu.

Za lažji pregled bomo podjetja najprej predstavili:

- Podjetje A je družba z omejeno odgovornostjo, opravlja kovinsko dejavnost, posluje samo s pravnimi osebami, v letu 2011 so čisti prihodki znašali 5,408.078 EUR.
- Podjetje B je samostojni podjetnik, opravlja kovinsko dejavnost, posluje samo s pravnimi osebami, v letu 2011 so čisti prihodki znašali 1,877.185 EUR.
- Podjetje C je samostojni podjetnik, opravlja gradbeno dejavnost, posluje samo s pravnimi osebami, v letu 2011 so čisti prihodki znašali 1,626.974 EUR.
- Podjetje D je delniška družba, opravlja telekomunikacijske storitve, posluje s pravnimi osebami in fizičnimi osebami, v letu 2011 so čisti prihodki znašali 1,208.073 EUR.
- Podjetje E je družba z omejeno odgovornostjo, ukvarja se z izdelovanjem strojev za vinogradništvo, posluje predvsem s pravnimi osebami, v letu 2011 so čisti prihodki znašali 473.834 EUR.
- Podjetje F je družba z omejeno odgovornostjo, ukvarja se z predelavo lesa, posluje predvsem s pravnimi osebami, v letu 2011 so čisti prihodki znašali 340.698 EUR.
- Podjetje G je samostojni podjetnik, ukvarja se z izdelovanjem izdelkov iz poliestra, posluje samo s pravnimi osebami, v letu 2011 so čisti prihodki znašali 155.983 EUR.

- Podjetje H je samostojni podjetnik, ukvarja se z električarskimi storitvami, posluje samo s pravnimi osebami, v letu 2011 so čisti prihodki znašali 70.510 EUR.
- Podjetje I je družba z omejeno odgovornostjo, opravlja gradbeno dejavnost, posluje samo s pravnimi osebami, v letu 2011 so čisti prihodki znašali 49.968 EUR.
- Podjetje J je družba z omejeno odgovornostjo, ukvarja se z posredovanjem pri prodaji vina, posluje samo s pravnimi osebami, v letu 2011 so čisti prihodki znašali 46.075 EUR.
- Podjetje K je samostojni podjetnik, opravlja posredovanje in organizacijo dela, ter nadzor pri kooperantih v tekstilni dejavnosti, posluje samo s pravnimi osebami, v letu 2011 so čisti prihodki znašali 36.693 EUR.
- Podjetje L je samostojni podjetnik, ukvarja se s spletnim in grafičnim oblikovanjem, posluje samo s pravnimi osebami, v letu 2011 so čisti prihodki znašali 29.257 EUR.

Podjetja bomo razporedili glede na formalno pravno organiziranost. Ločeno bomo analizirali kapitalske družbe (delniške družbe in družbe z omejeno odgovornostjo) in osebne družbe (samostojne podjetnike).

Na osnovi doseženega prometa (realizacije) v letu 2011 jih bomo razvrstili v tri skupine, in sicer:

- prva skupina, dosežen promet v letu 2011 nad 1,000.000 EUR,
- druga skupina, dosežen promet v letu 2011 od 50.000,00 EUR do 1,000.000 EUR in
- tretja skupina, dosežen promet v letu 2011 do 50.000 EUR.

4.1.1 Obseg terjatev v letih 2009–2011

Najprej bomo ugotovili, kakšen skupen obseg terjatev, na letnem nivoju je bil dosežen v vsaki skupini. Vsi zneski so izraženi v EUR. Med seboj bomo primerjali podatke zadnjih treh let. Pri vseh vzorčnih podjetjih je poslovno leto enako koledarskemu letu.

Prva tabela prikazuje obseg terjatev pri kapitalskih družbah (družbah z omejeno odgovornostjo in delniških družbah) v letih 2009, 2010 in 2011.

SKUPINA	2009	2010	2011
I. skupina	4,012,56	5.787.889	9.690.775
II. skupina	586.003	692.857	1.036.475
III. skupina	125.570	127.548	132.861

Tabela 1: Obseg terjatev v kapitalskih družbah v letih 2009–2011

Vir: Lasten prikaz

Druga tabela prikazuje obseg terjatev pri osebnih družbah (samostojnih podjetnikih) v letih 2009, 2010 in 2011.

SKUPINA	2009	2010	2011
I. skupina	1.810.540	3.563.789	3.102.394
II. skupina	210.542	306.285	370.979
III. skupina	61.917	77.315	79.139

Tabela 2: Obseg terjatev v osebnih družbah v letih 2009–2011

Vir: Lasten prikaz

Iz zgornjih tabel je razvidno, da so terjatve v letih od 2009 do 2011 postopno naraščale pri kapitalskih družbah in samostojnih podjetnikih in pri vseh skupinah podjetij. Rast ni bila enakomerno razporejena pri posameznih skupinah, pa tudi med posameznimi leti ne. Lahko pa iz tega sklepamo, da izbrana podjetja ne beležijo upada prometa zaradi gospodarske krize.

4.1.2 Višina zavarovanih terjatev v letih 2009–2011

Zavarovanje terjatev je ukrep, s katerim se lahko zmanjšajo neplačila s strani dolžnikov. Pričakovati je, da se bodo v podjetjih zaradi plačilne nediscipline in posledično nelikvidnosti, ki se vedno pogosteje pojavlja, posluževali zavarovanja terjatev v vedno v večjem obsegu.

V naslednjih tabelah bomo predstavili višino zavarovanih terjatev po posameznih letih v odnosu na vse terjatve istega leta in iste skupine. Ugotoviti želimo, koliko terjatev so podjetja zavarovala in v okvirju posameznih skupin, da bi s tem zmanjšala riziko neplačila.

Prva tabela prikazuje odstotek zavarovanih terjatev pri kapitalskih družbah (družbah z omejeno odgovornostjo in delniških družbah) v letih 2009, 2010 in 2011.

SKUPINA	2009	2010	2011
I. skupina	3,58	3,52	28,96
II. skupina	2,56	4,84	4,39
III. skupina	-	4,57	1,91

Tabela 3: Odstotek zavarovanih terjatev v kapitalskih družbah 2009–2011

Vir: Lasten prikaz

Iz tabele je razvidno, da so se kapitalske družbe zelo malo posluževale instrumentov za zavarovanje plačil, z izjemo v letu 2011 pri prvi skupini, to je pri podjetjih, ki so dosegla v letu 2011 realizacijo večjo od enega milijona EUR.

V letu 2009 so imela podjetja iz prve skupine (dosežena realizacija v letu 2011 več kot 1 mio EUR) zavarovanih skupno 3,58% vseh terjatev, podjetja iz druge skupine (dosežena realizacija v letu 2011 od 50 tisoč EUR do 1 mio EUR) zavarovanih skupno 2,56% vseh terjatev in podjetja iz tretje skupine (dosežena realizacija v letu 2011 do 50.000 EUR) pa terjatev sploh niso imela zavarovanih.

V letu 2010 ni razvidnih bistvenih sprememb. Podjetja iz prve skupine (dosežena realizacija v letu 2011 več kot 1 mio. EUR) so imela zavarovanih skupno 3,52% vseh terjatev, podjetja iz druge skupine (dosežena realizacija v letu 2011 od 50 tisoč EUR do 1 mio EUR) zavarovanih skupno 4,84% vseh terjatev in podjetja iz tretje skupine (dosežena realizacija v letu 2011 do 50.000 EUR) pa so imela zavarovanih skupno 4,57% terjatev. Odstotek zavarovanih terjatev se je zvišal pri podjetjih iz druge in tretje skupine, vendar kot smo že omenili, ni bistvenih sprememb, saj govorimo o zelo malih odstotkih glede na plačilno nedisciplino.

V letu 2011 se je dvignil odstotek zavarovanih terjatev na 28,96% pri terjatvah iz prve skupine (dosežena realizacija v letu 2011 več kot 1 mio EUR). Pri terjatvah iz druge skupine (dosežena realizacija v letu 2011 od 50 tisoč EUR do 1 mio EUR) se je odstotek skupno zavarovanih vseh terjatev celo nekoliko znižal in je znašal 4,39%. Pri podjetjih iz tretje

skupine (dosežena realizacija v letu 2011 do 50.000 EUR) je prav tako beležiti znižanje skupno zavarovanih terjatev na 1,91%. Kljub rastoči gospodarski krizi in vedno večji plačilni nedisciplini, se je odstotek zavarovanih terjatev zvišal samo pri podjetjih iz prve skupine, pri podjetjih iz druge in tretje skupine, pa se je še celo nekoliko znižal, čeprav govorimo o zelo malih odstotkih.

Druga tabela prikazuje odstotek zavarovanih terjatev pri osebnih družbah (samostojnih podjetnikih) v letih 2009, 2010 in 2011.

SKUPINA	2009	2010	2011
I. skupina	-	1,06	1,15
II. skupina	-	7,32	16,5
III. skupina	-	13,35	-

Tabela 4: Odstotek zavarovanih terjatev v osebnih družbah 2009–2011

Vir: Lasten prikaz

Iz tabele je razvidno, da so se osebne družbe, to so samostojni podjetniki, zelo malo posluževali instrumentov za zavarovanje plačil.. V letu 2009 samostojni podjetniki po naših podatkih sploh niso imeli zavarovanih terjatev.

V letu 2010 so imeli samostojni podjetniki iz prve skupine (dosežena realizacija v letu 2011 več kot 1 mio EUR) zavarovanih skupno 1,06% vseh terjatev, samostojni podjetniki iz druge skupine (dosežena realizacija v letu 2011 od 50 tisoč EUR do 1 mio EUR) zavarovanih skupno 7,32% vseh terjatev. Občutno povečanje beležimo v tem letu pri samostojnih podjetnikih iz tretje skupine (dosežena realizacija v letu 2011 do 50.000 EUR) saj je bila višina zavarovanih terjatev 13,35%, vendar je to razumeti kot enkratno dejanje, saj že v naslednjem letu pri tej skupini ponovno terjatve sploh niso zavarovane.

V letu 2011 se je odstotek zavarovanih terjatev opazneje dvignil pri samostojnih podjetnikih iz druge skupine (dosežena realizacija v letu 2011 od 50 tisoč EUR do 1 mio EUR) na 16,50 % , medtem ko pri samostojnih podjetnikih iz prve skupine (dosežena realizacija v letu 2011 več kot 1 mio EUR) ni bistvenih sprememb.

Pred začetkom te analize smo pričakovali, da je višina zavarovanih terjatev glede na pereč problem plačilne nedisciplin v našem poslovnem okolju, bistveno višja pri vseh gospodarskih subjektih. Iz predstavljenih podatkov lahko povzamemo, da ni opaziti bistvene razlike glede zavarovanja terjatev pri kapitalskih družbah (družbah z omejeno odgovornostjo in delniških družbah) in osebnih družbah (samostojnih podjetnikih). Edina izjema so podjetja iz prve skupine (dosežena realizacija v letu 2011 več kot 1 mio EUR), vendar je to povečanje zaslediti v letu 2011, to je v zadnjem opazovanem letu. Zaradi tega ne moremo z gotovostjo trditi, ali gre za spremembo v obvladovanju terjatev ali za enkratno dejanje. Prav tako ni zaznati bistvene razlike med posameznimi skupinami podjetij po naši razvrstitvi. Pri vseh je delež zavarovanih terjatev zelo nizek.

4.1.3 Uporaba posameznih instrumentov v obdobju 2009–2011

Glede na predhodne ugotovitve o zelo skromni uporabi instrumentov za zavarovanje plačil v praksi, bomo predstavili še pregled uporabljenih posameznih instrumentov po naših že predhodno določenih skupinah podjetij. Ugotoviti želimo, kateri instrumenti za zavarovanje plačil so bili do sedaj najbolj priljubljeni.

Za analizo smo uporabili vse terjatve, ki so bile zavarovane v letih 2009, 2010 in 2011. Zaradi predhodne ugotovitve, da pri zavarovanju terjatev ni bistvene razlike med gospodarskimi subjekti glede na formalno pravno organiziranost, smo vse gospodarske subjekte združili. Smo pa analizirali uporabo posameznih instrumentov za zavarovanje plačil po predhodno sestavljenih skupinah glede na doseženo realizacijo v letu 2011.

SKUPINA	MENICA	ZAVARO- VANJE	ZASTAVA	FAKTO- RING	CESIJA	ASIGNA- CIJA	BANČNA GARAN- CIJA
I. skupina	-	-	-	92,63	3,02	4,36	-
II. skupina	-	-	-	-	36,06	63,94	-
III. skupina	-	-	-	-	-	100	-

Tabela 5: Uporaba posameznih instrumentov za zavarovanje plačil

Vir: Lasten prikaz

Iz tabele je razvidno, da je med gospodarskimi subjekti (v nadaljevanju podjetji) najbolj priljubljen instrument za zavarovanje plačil, ki se uporablja pri vseh skupinah podjetij asignacija. Z asignacijo ima dolžnik možnost, da poravna obveznost do upnika preko tretje osebe. Sklenjena asignacijska pogodba zagotavlja upniku zavarovanje terjatve in omogoči dolžniku, da poravna svoje obveznosti kljub likvidnostnim težavam. Podjetja, ki smo jih na osnovi dosežene realizacije v letu 2011 razvrstili v prvo skupino (več kot 1 mio EUR), so uporabila za zavarovanje plačila asignacijo v 4,36%, podjetja iz druge skupine (od 50 tisoč EUR do 1 mio EUR) so jo uporabila v 63,94% in podjetja iz tretje skupine (do 50 tisoč EUR) so uporabljala za zavarovanje svojih terjatev samo asignacijo. Odstotki so izračunani v odnosu do vseh zavarovanih terjatev v posamezni skupini.

Ugotovili smo, da je priljubljen instrument za zavarovanje terjatev v praksi tudi cesija, saj so jo uporabljala vsa podjetja, ki so v letu 2011 presegla doseženo realizacijo 50 tisoč EUR. S cesijo lahko dolžnik zavaruje upniku njegovo terjatve tako, da mu s cesijsko pogodbo odstopi svojo terjatve. Podjetja iz prve skupine so jo uporabila v višini 3,02% in podjetja iz druge skupine v višini 36,06% v odnosu na vse zavarovane terjatve v posamezni skupini. Iz tabele je razbrati, da med podjetji iz tretje skupine, to so podjetja z razmeroma nizkim letnim prometom, cesija ni priljubljena.

Gledano statistično je zelo priljubljen instrument za zavarovanje terjatev tudi faktoring, vendar samo med podjetji z razmeroma velikim letnim prometom. To je logično, saj so stroški (provizija, obresti) pri faktoringu visoki in družbe, ki se ukvarjajo s faktorinškimi posli v praksi sploh ne sklepajo pogodb za terjatve, ki so nižje od 200 tisoč EUR. Pri faktoringu je običajno pogodba sklenjena za vse terjatve z določenim kupcem (obstoječe in prihodnje) in faktor (družba, ki terjatve odkupi) dogovorjeni znesek odkupljenih terjatev prodajalcu tudi takoj plača. Enkratni odkup terjatev ni faktoring. Tudi iz naše tabele je razvidno, da se je faktoring uporabljal samo pri podjetjih, ki so v letu 2011 presegla realizacijo 1 mio EUR, torej pri tistih, ki dosegajo razmeroma večji promet, in sicer v obsegu 92,63% glede na vse zavarovane terjatve. Pomeni, da je faktoring pri teh podjetjih zelo priljubljen instrument za zavarovanje plačil.

Iz tabele je prav tako razvidno, da podjetja za zavarovanje svojih terjatev ne uporabljajo

menice, zavarovanja pri zavarovalnici, zastave nepremičnin, premičnin ali pravic in bančne garancije.

4.2 Uporaba izvršnice v praksi

Kot smo že ugotovili, kljub veliki plačilni nedisciplini, ki vlada v našem poslovnem okolju, podjetja do sedaj niso uporabljajo instrumentov za zavarovanje plačil, da bi izboljšala svojo likvidnost oz. jih uporabljajo v zelo malem obsegu.

Od 28.10.2012 je v uporabi izvršnica. Ker je to nov instrument, s katerim je zakonodajalec želel odpraviti plačilno nedisciplino, prakse o uporabi še ni. Na osnovi prednosti in morda tudi slabosti, ki jih izvršnica ima pred drugimi instrumenti za zavarovanje plačil pa lahko predvidimo, kakšno ima možnost, da bo v praksi zaživela in izpolnila pričakovanja, na osnovi katerih je bila uzakonjena.

Po našem mnenju podjetja niso v večji meri poskrbela za zavarovanje svojih terjatev zaradi tega, ker instrumenti za zavarovanje niso bili učinkoviti oz. je bila njihova pridobitev povezana z visokimi stroški ali pa je zahtevala pogoje, ki jih niso dosegala.

Izdajo in postopek unovčitve izvršnice smo podrobneje obravnavali v poglavju Izvršnica. V tem poglavju smo tudi natančno obdelali primerjavo med „novo“ izvršnico in menico, ki je že dolgo v uporabi in kateri je tudi najbolj podobna. Tokrat smo v grobem povzeli bistvene razlike, ki bodo, po našem mnenju, vplivale na odločitve o njeni uporabi.

Zavarovanje terjatev s faktoringom je v praksi zaradi visokih administrativnih stroškov dosegljivo samo podjetjem, ki imajo terjatve večje od 200 tisoč EUR. Izvršnica nima nobene omejitve zneska.

Zaradi rizika neplačila za zavarovanje terjatev z zavarovalno polico ni zanimanja na strani zavarovalnice. Zavarovanje terjatev z unovčitvijo zastavljenih nepremičnin, premičnin ali pravic je v praksi dokaj nezanimiv. Postopek terja dosti dodatnih stroškov. Ob unovčitvi se sicer poleg glavnice in obresti poravnajo tudi vsi dodatni stroški, vendar je postopek dolgotrajen in izgubi učinek. Izvršnica je unovčljiva takoj.

Za pridobitev bančne garancije je potrebna zadovoljiva boniteta tako dolžnika, kot tudi upnika. To je v praksi v našem poslovnem okolju težko doseči. Tudi stroški, ki jih zaračuna banka za izdajo garancije, niso zanemarljivi. Izvršnico lahko izda vsak gospodarski subjekt ali javni organ in pri tem ne nastanejo dodatni stroški.

Asignacije in cesije se podjetja, kakor smo videli v prejšnjem poglavju, poslužujejo. Cesije, kot odstop terjatve, mnogokrat v praksi uporabljajo tudi za izterjavo terjatev in ne za zavarovanje terjatev. Pri uporabi asignacij pa so previdna, ker je znana izpodbojnost tega posla, v primeru stečajnega postopka dolžnika. Izvršnica je izvršilni naslov in je takoj unovčljiva s predložitvijo na banki.

Iz naše analize je razvidno, da podjetja v praksi ne uporabljajo za zavarovanje terjatev menice, čeprav je njena uporaba dokaj preprosta. Mislimo, da je eden izmed razlogov tudi postopek unovčitve menice. Ta je zelo odvisen od enega trenutka in ta je, ko prispe menica na unovčenje. V našem poslovnem okolju zaradi likvidnostnih težav ni mnogo podjetij, ki bi imela konstantno dobroimetje na računu, da bi bila unovčitev možna. Torej je unovčitev v praksi odvisna od „poslovne sreče“. Če ni dovolj sredstev na računu, se menica vrne upniku in ta mora sprožiti izvršitev po sodni poti.

Izvršnica se lahko predloži v izplačilo v roku treh let eni izmed bank, na kateri ima dolžnik račun in poskrbi, da se za izplačilo „uporabijo“ vsa sredstva iz vseh dolžnikovih računov, odprtih na katerikoli banki. Navedeno lahko predstavlja slabost, saj obstaja nevarnost, da bodo banke blokirale vse dolžnikove račune. Postopek plačila izvršnice se izvaja do poplčila oz. do enega leta. Izvršnica je izvršilni naslov, kar pomeni, da za njeno izvršitev ni potrebna sodna pot. Unovčljiva je direktno na banki.

Na osnovi primerjave Zakona o preprečevanju zamud pri plačilih (ZpreZP_1) v delu, ki uvaja izvršnico z ostalimi že uveljavljenimi instrumenti za zavarovanje terjatev, smo izoblikovali mnenje, da se bodo podjetja odločala za zavarovanje terjatev z izvršnico. Pri primerjavi smo ugotovili, da ima številne prednosti, katere bodo po našem mnenju prepričale odgovorne v podjetjih, da se bodo odločili za njeno uporabo.

5 ZAKLJUČEK

Pri delu v računovodskem servisu ugotavljamo, da povzroča naj večji problem podjetjem neplačevanje s strani kupcev. To so enostranske poslovne poteze dolžnikov, ki otežujejo poslovni proces, saj niso v skladu z predhodnimi dogovori. Posledice se kažejo v plačilni nesposobnosti teh podjetij, ki prav tako niso nadalje sposobna poravnati svojih zapadlih obveznosti. V našem poslovnem okolju se ustvarja začaran krog, v katerem se vrtimo že kar nekaj časa.

Opažamo, da je postalo neplačevanje obveznosti ob njihovi zapadlosti stalna praksa in ni več izjema. Redka so podjetja, ki jih ni potrebno opominjati za plačilo zapadlih obveznosti. V vsakem podjetju se je potrebno zavzemati za učinkovito obvladovanje terjatev. Neplačane ali nepravočasno plačane terjatve močno vplivajo na finančno moč podjetij.

Pri analizi uporabe instrumentov za zavarovanje terjatev smo ugotovili, da podjetja ne izkoriščajo zakonskih možnosti, da bi zavarovale svoje terjatve oziroma jih uporabljajo zelo malo. Zavedati se je potrebno, da mora vsak sam poskrbeti, da bodo njegove terjatve tudi plačane. V poslovnem svetu nekako prevladuje mnenje, da nimajo za to vsi dovolj znanja. Na podlagi naše analize smo ugotovili, da tudi večja podjetja, ki imajo med zaposlenimi tudi strokovno usposobljene ljudi iz različnih področij in s tem tudi več strokovnega znanja kot manjša podjetja, ne izkoriščajo zakonskih možnosti, da bi preprečila plačilno nesposobnost in se s tem že vnaprej izognila likvidnostnim težavam.

Z analizo uporabe obstoječih instrumentov za zavarovanje terjatev smo ugotovili, da se v praksi menica, zavarovanje pri zavarovalnici, zastava nepremičnin, premičnim ali pravic in bančna garancija za zavarovanje terjatev sploh ne uporabljajo. Faktoringa, cesije in asignacije se podjetja poslužujejo, vendar imajo zavarovan zelo majhen odstotek terjatev. Po našem mnenju podjetja niso v večji meri poskrbela za zavarovanje svojih terjatev zaradi tega, ker instrumenti za zavarovanje niso bili učinkoviti oziroma je bila njihova pridobitev povezana z visokimi stroški ali pa je zahtevala pogoje, ki jih niso dosegala.

Od 28.10.2012 je v uporabi izvršnica. Ker je to nov instrument, s katerim je zakonodajalec želel odpraviti plačilno nedisciplino, prakse še ni. Na osnovi prednosti in morda tudi slabosti,

ki jih izvršnica ima pred drugimi instrumenti za zavarovanje plačil, pa lahko predvidimo, kakšno ima možnost, da bo v praksi zaživela in izpolnila pričakovanja, na osnovi katerih je bila uzakonjena.

Izvršnica se lahko predloži v izplačilo v roku treh let eni izmed bank, na kateri ima dolжник račun in le ta mora poskrbi, da se za izplačilo „uporabijo“ vsa sredstva iz vseh dolžnikovih računov, odprtih na kateri koli banki. Navedeno lahko predstavlja slabost, saj obstaja nevarnost, da bodo banke blokirale vse dolžnikove račune. Postopek plačila izvršnice se izvaja do poplčila oz. do enega leta, če ni zadostnih sredstev. Izvršnica je izvršilni naslov, kar pomeni, da za njeno izvršitev ni potrebna sodna pot. Unovčljiva je direktno na banki.

Za pisanje diplomske naloge z naslovom Uporaba izvršnice v praksi smo se odločili na osnovi praktičnih izkušenj, z dolgoletnim delom v računovodskem servisu. Vsak dan smo priča težavam, ki jih imajo podjetja zaradi plačilne nediscipline. Z diplomsko nalogo smo želeli preveriti našo trditev, da podjetja pri poslovanju posvečajo premalo pozornosti uporabi instrumentov za zavarovanje plačil, saj zavarovanje terjatev vpliva na likvidnost.

Z analizo smo dokazali, da so bile naše trditve pravilne. Podjetja so se premalo posluževala uporabi instrumentov za zavarovanje plačil, da bi izboljšala svojo plačilno sposobnost. Premalo pozornosti so posvečala obvladovanju terjatev in s tem sama premalo storila, da bi se izognila likvidnostnim težavam. Med uporabljenimi instrumenti za zavarovanje terjatev ne moremo govoriti o tistih, ki so najbolj priljubljeni, ampak o tistih, ki so jih podjetja sploh uporabila.

Pri primerjavi izvršnice z drugimi instrumenti za zavarovanje terjatev smo ugotovili, da ima številne prednosti, katere bodo po našem mnenju prepričale odgovorne v podjetjih, da se bodo odločili za njeno uporabo.

6 SEZNAM LITERATURE IN VIROV

6.1 Literatura

1. Črčinovič Krofič, V. Leva Bukovnik, M.: *Osnove poslovnih financ*, Impletum, Zavod IRC, Ljubljana, 2008.
2. Gorenc, V.: *Factoring – Ugovor avtonomnog privrednog prava, Doktorska disertacija*, Univerza Edvarda Kardelja, Pravna fakulteta, Ljubljana, 1981.
3. Jevšek, M.: *Menica kot instrument zavarovanja bančnih terjatev, diplomsko delo*, Kranj, 2007.
4. Juhart, M.: *Cesija, Pogodbeni odstop terjatve*, Gospodarski vestnik, Ljubljana, 1999.
5. Jus, M.: *Kreditno zavarovanje*, Založba Sanje Slovenija, Ljubljana, 2004.
6. Stupica, M.: *Denar, denar, denar, Priročnik za zadolževanje malih in srednjih podjetij ter samostojnih podjetnikov*, Založba Legat d.o.o., Lesce, 2005.
7. Šinkovec, J., Tratar, B.: *Obligacijski zakonik s komentarjem in sodno prakso*, Založba Oziris, Lesce, december 2001.
8. Žiberna, J.: *Menica*, Gospodarski vestnik, Ljubljana, 1999.

6.2 Viri

9. Tesla, M., Kos, A.: *Bo izvršnica izboljšala plačilno disciplino*, Glas gospodarstva, Ljubljana, 2012.
1. Volk, D.: *Izvršnica po (novem) zakonu o preprečevanju zamud pri plačilih*, seminarsko gradivo, november 2012.

6.3 Internetni viri

1. http://pravniportal.gzs.si/slo/ucinkovita_izterjava/nasveti/49352, 02. 12. 2012.
2. <http://www.hypo-alpe-adria.si/home.nsf/id/88>), 02. 12. 2012.
3. <http://www.interfin.si/kako-se-lahko-zavarujete-pred-neplacniki/>), 02. 12. 2012.
4. <http://www.podjetniski-portal.si/izdelki-in-storitve/viri-financiranja/Factoring>, 11. 12. 2012.

5. <http://www.pravnosvetovanje.info/wp/zastavna-pravica-in-hipoteka/>, 02. 12. 2012.
1. [Uradni list RS, št. 57/2012, Zakon o preprečevanju zamud pri plačilih \(ZpreZP-1\), Ljubljana, 01. 12. 2012.](#)